

materiale, der som nævnt ofte vil forbigå de daglige rutiner og sætte fokus på det bemærkelsesværdige og anderledes.

I en så detaljeret og informationsmættet bog som *Kaptajner og kolonier* vil der selvsagt indsnige sig mindre fejl og unøjagtigheder. Det er eksempelvis lidt pudsigt, at forfatteren omtaler fuldriggerne som fre-gatter. Betegnelsen er korrekt nok, men den blev i 1800-tallet kun sjældent brugt om skibe i handelsflåden. På side 235 og 248 omtales „baren“ i betydningen „barren“, hvilket som bekendt er noget ganske andet, selv om sømænd traditionelt også har benyttet baren en del. Margrethe og Jacob Bendixen fik deres første søn i 1817, så det var næppe sølvbryllup, men guldbryllup, parret fejrede i 1863 (s. 132). „Afrigte Aar“ må være en trykfejl for „Afvigte Aar“ (s. 52).

Hvorom alting er, så har Mikkel Leth Jespersen skrevet en særdeles nyttig og læseværdig bog, som bringer et omfattende kildemateriale frem i dagens lys. Bogen er et glimrende eksempel på, hvordan den lokale og den internationale historie er tæt forbundet. Aabenraasøfar-ten er jo resultatet af driftige mænds virksomhed, men uden de rette internationale vilkår var det ikke gået. Det vidste Aabenraas redere, og med Jespersens bog er denne erfaring fastholdt til gavn og glæde for søfartshistorikere – og slægtsforskere.

Karsten Hermansen

| DANIEL HOPKINS: *Peter Thonning and Denmark's Guinea Commission – A Study in Nineteenth-Century African Colonial Geography (Atlantic World series 24)*, Brill, Leiden 2012, 743 s., 277 \$.

Daniel Hopkins har skrevet en kolos af en bog om den sene del af den danske koloniale tilstedeværelse i Vestafrika. Den fortjener en anmeldelse på dansk og omtale her i *Historisk Tidsskrift*, da der er tale om et hovedværk inden for dansk-vestafrikansk historie.

Bogen behandler perioden fra sidst i 1700-tallet og frem til 1850 og fokuserer på, hvordan man i denne periode granskede muligheder for – og i det små forsøgte sig med – at anlægge en egentlig dansk plantagekoloni. Eftersom de danske besiddelsers primære funktion fra år 1700 og frem havde været slaveudskibning, blev spørgsmålet om, hvad man skulle anvende disse vestafrikanske forter til, centralt, da slavehandelen blev forbudt i 1803. Hopkins fokuserer primært på Guineakommissionen af 1833, som frem til 1848 arbejdede hen imod at afgive en betænkning om, hvorvidt en agrar koloni med fordel kunne anlægges. Denne kommissions arbejde kulminerede i en stærk anbefaling heraf, en anbefaling, der dog ikke blev reageret på, da kongen

modtog den i juni 1848, hvor enevælden var under afskaffelse. Kommissionens anbefaling var primært drevet af den uofficielle kommissionsformand, Peter Thonning, som havde en lang karriere i dansk koloniadministration bag sig.

Kommissionen efterlod sig et detaljeret og omfangsrigt kildemateriale, da man ikke lod sig nøje med at nedskrive egne tanker, men også refererede grundigt til stort set alle tidligere kommissioner, plantageforsøg og eksperter, der tidligere havde behandlet eller berørt emnet. Dette kildemateriale er kun i begrænset omfang blevet gennemgået og anvendt i historieforskningen før Hopkins. Det kan tænkes, at det er blevet forbigået, fordi koloniforslaget i sidste ende blev afvist. Helt konkret er der skrevet tre specialer¹ og to artikler² (begge publiceret efter udgivelsen af Hopkins' bog), som baserer sig direkte på dette kildemateriale. Dertil kommer et mindre antal artikler, som Hopkins selv har udgivet inden udgivelsen af denne bog. Hopkins formår at give et yderst detaljeret indblik i maskinrummet på den danske koloniadministration samt i opfattelsen af de danske forter i Vestafrika. Bogen følger alle koloniale ambitioner og tiltag, der blev foretaget eller overvejet helt tilbage fra før P.E. Iserts plantagekolonianlægning i 1788 og frem til og med salget af forterne. Fokus er således på plantagekolonier, men bogen formår alligevel at give en så bred beskrivelse af perioden, aktiviteterne på kysten og det politiske spil i København, at den nu må regnes som hovedværket i studiet af den sene danske koloniale aktivitet i Vestafrika.

Hopkins arbejder med historisk geografi som fagligt fokus, og hans uddannelsesmæssige baggrund ligger inden for geografien. Dette hæmmer dog ikke det historiske arbejde, der ligger i denne bog. Ana-

¹ Christian Damm Pedersen: *Mellem slave og borger. Stat, rettigheder og etniske forskelle i det danske imperium 1814-1848*. Speciale, KU 2012; Jonas Møller Pedersen: *Prækoloniale kolonidrømme, forestillinger om afrikanere og europæere i Guineakommissionens betænkning af 1848*. Speciale, KU 2012. Kim Fensteen Madsen: *Den Guineiske Kommission af 9/1 1833, dens kolonisationsplan og beskrivelse af Dansk Guinea, herunder en behandling af områdets agrarstruktur*. Speciale, Aarhus Universitet 1986.

² Christian Damm Pedersen: „The Question of Rights in a Colour-Conscious Empire: The Danish West Indies and the Global Age of Revolutions (1800–1850)“, Holger Weiss (red): *Ports of Globalisation, Places of Creolisation – Nordic Possessions in the Atlantic World during the Era of the Slave Trade*, Leiden 2016, s. 154-190; Jonas Møller Pedersen: „Pre-Colonial Visions of a Colony: The Construction of the Pligtarbejder in a Proposed Danish West African Colony“, Holger Weiss (red): *Ports of Globalisation, Places of Creolisation – Nordic Possessions in the Atlantic World during the Era of the Slave Trade*, Leiden 2016, s. 140-153.

lyserne er udført på baggrund af massive kildestudier og med en dyb forankring i den faghistoriske litteratur på området. Såfremt overskriften skulle afskrække læsere med en snæver historieinteresse, vil dette således være ganske uretmæssigt. Bogen kunne derimod have haft gavn af et skarpere teoretisk snit, men da dette ikke er Hopkins ærinde, må vi blot glæde os over den ekstremt detaljerige fremstilling, som i høj grad åbner feltet for kommende historiske analyser.

Hopkins gør opmærksom på, at hans brug af europæiske skriftlige kilder kun tjener til at skrive om selvsamme kilders ophavsmænd. Der er således tale om europæiske kilder, der fremviser det danske embedsværks idéer om dansk-koloniale muligheder i Vestafrika – og dermed også implicit giver indblik i, hvordan danskerne så på den afrikanske befolkning. Hopkins går ikke skridtet videre (som f.eks. Ray Kea og Ivor Wilks har gjort det) og beskriver afrikanske samfund igennem kilderne, uanset kildernes europæiske ophav. Søger man viden om de afrikanske samfund, må man i stedet have fat i udgivelser som Pernille Ipsens *Daughters of the Trade* (2015, jf. ovenfor s. 237-240) eller værker af Kea og Wilks. Hopkins presser således ikke kildematerialet særligt hårdt, men gennemgår i stedet en enorm mængde, der nu ligger klar til yderligere analyser.

Hopkins' bog vil på én og samme tid kunne fungere som referenceværk for dansk tilstedeværelse i Vestafrika efter 1780 og anvendes på samme måde som Ole Justesens enorme kildeudgivelse om den danske tilstedeværelse på selvsamme kyst i perioden 1657 til 1754: En åbning af forskningsfeltet, der muliggør et hav af nye analyser.

Jonas Møller Pedersen

| CARL EMIL VOGT: *Herman Wedel Jarlsberg – den aristokratiske opprøveren*, Cappelen Damm, Oslo 2014, 408 s., 499 NOK.

Carl Emil Vogt har med sin biografi om den norske greve og grundlovsfader Herman Wedel Jarlsberg kastet sig over behandlingen af en person af internationalt format. Vogt beskriver indlevende de forskellige elementer af Wedel Jarlsbergs liv fra diplomatsøn i europæiske storbyer til olding i et (næsten) frit og uafhængigt Norge. Ikke få biografier er i tidens løb forfaldet til i deres møde med hovedpersonens korrespondance at indføre hyppige oplysninger om maveonder og familiebekymringer, uden at dette tilsyneladende synes at have udpræget meget med selve den valgte fortælling om det behandlede liv at gøre. Her holder Vogt sit fokus anderledes klart. Hans interesse er den politiske personlighed, men med klart øje for, at selv en sådan har følel-